

[Uz Sākumlapu](#) > ... > [Jūsu Tiesības](#) > [Atbildētāji \(kriminālprocesā\)](#) > Manas tiesības nozieguma izmeklēšanas laikā

Manas tiesības nozieguma izmeklēšanas laikā

A. Esmu ārvalstnieks — vai tas ietekmē izmeklēšanu?

Nē.

B. Kādi ir izmeklēšanas posmi?

i. Pierādījumu vākšanas posms / izmeklētāju pilnvaras

Ikviens izmeklētājs var pieprasīt jebkurai personai, attiecībā uz kuru viņam ir iemesls uzskatīt, ka tā zina viņa izmeklēto nodarījumu faktus vai apstākļus, ierasties laikā un vietā, ko izmeklētājs var pamatoti noteikt, lai to noprotinātu un pieņemtu liecību par attiecīgo nodarījumu.

ii. Policijas uzraudzība

- Personai, kura ir apcietināta un aizturēta, ir tiesības pieprasīt, lai tai vai tās advokātam tiek piešķirta savlaicīga piekļuve dokumentiem, kas ir būtiski konkrētajā lietā un kas ir apsūdzētāju rīcībā, un kas ir nepieciešami, lai efektīvi apstrīdētu apcietināšanas un aizturēšanas likumīgumu.
- «Būtiskie dokumenti» ir apcietināšanas un aizturēšanas ordera kopija un tā pieprasījuma un ar zvērestu apliecinātās liecības kopija, uz kuru pamata izdots orderis.
- Ja tiesnesim tiek pierādīts, ka izmeklēšana par tā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu, par kuru persona apcietināta, nav pabeigta, un ja to pieprasa policijas darbinieks, kuram ir galvenā inspektora pakāpe vai augstāka pakāpe, tiesnesis saskaņā ar tiesību aktiem neatkarīgi no tā, vai viņam ir pilnvaras izskatīt krimināllietu, par kuru tiek veikta noprotināšana, var laiku pa laikam izdot rīkojumu, lai apcietinātā persona paliek policijas uzraudzībā ne ilgāk par astoņām dienām, un jebkurā gadījumā, kā tiesa uzskata par atbilstošu, par policijas uzraudzības pirmo dienu uzskata nākamo dienu pēc rīkojuma par policijas uzraudzību izdošanas.

iii. Noprotināšana

- Izmeklētājs var reģistrēt noprotināmās personas sniegtu liecību, ko pēc tam nolasa minētajai personai, kura to paraksta vai — ja persona neprot rakstīt — uzliek uz tā atšķirības zīmi. Ja persona atsakās šādi rīkoties, izmeklētājs reģistrē atteikumu liecības beigās, norādot arī atteikuma iemeslu, ja tas ir pārbaudīts, un tad izmeklētājs paraksta liecību.
- Ikvienu šādu liecību — ar nosacījumu, ka ir pierādīts, ka tā sniegta brīvprātīgi — pieņem kā pierādījumu kriminālprocesā pret personu, kura sniegusi liecību.
- Ikviens, kurš bez pamatota iemesla atsakās ierasties vietā un laikā, ko izmeklētājs var noteikt, tiek uzskatīts par vainīgu noziedzīgā nodarījumā, un viņam var piespriest brīvības atņemšanu uz ne vairāk kā vienu gadu vai naudassodu, kas nepārsniedz tūkstoš mārciņu, vai abus minētos sodus.
- Noziedzīga nodarījuma izmeklēšanas laikā, ja izmeklētājs uzskata, ka izmeklēšanas nolūkos ir nepieciešams vai vēlams kāds dokuments, izmeklētājs var izdot rakstisku rīkojumu, kas adresēts personai, kuras rīcībā vai kontrolē ir — vai tiek uzskatīts, ka tās rīcībā vai kontrolē ir — minētais dokuments, pieprasot, lai minētā persona uzrāda dokumentu vietā un laikā, kas norādīts rīkojumā. Uzskata, ka persona, kurai ar rakstisku rīkojumu pieprasīts uzrādīt dokumentu, ir izpildījusi rīkojumu, ja tā ir nodrošinājusi dokumenta uzrādīšanu tā vietā, lai ierastos personīgi šajā nolūkā.
- Ikvienu, kurš bez pamatota iemesla atsakās uzrādīt dokumentu pēc attiecīga rīkojuma atbilstoši šim

pantam, uzskata par vainīgu noziedzīgā nodarījumā, un viņam var piespriest brīvības atņemšanu uz ne vairāk kā trīs gadiem vai naudassodu, kas nepārsniedz tūkstoš piecsimt mārciņu, vai abus minētos sodus.

iv. Pirmstiesas aizturēšana

Jebkura tiesa, ja tā uzskata, kas tas ir atbilstoši, var atlikt jebkuru tai ierosinātu lietu, un, pamatojoties uz šādu atlikšanu, tā var vai nu atbrīvot apsūdzēto ar tādiem nosacījumiem, kādus tā uzskata par pamatotiem, vai uzdot viņu paturēt apcietinājumā līdz tiesas sēdei.

C. Kādas ir manas tiesības izmeklēšanas laikā?

i. Kādas tiesības man ir attiecībā uz mutisko un rakstisko tulkošanu?

Aizdomās turētajiem, kuri nesaprot policijas vai citu

kompetento iestāžu lietoto valodu, ir tiesības saņemt tulka pakalpojumus bez maksas. Tulks

var palīdzēt aizdomās turētajam sazināties ar viņa advokātu, un tulkam ir jāievēro minētās saziņas satura konfidencialitāte. Aizdomās turētajiem ir arī šādas tiesības:

- ja apcietināšana notiek ārpus policijas iecirkņa, gadījumā, kad policijas darbinieks, kurš veicis apcietināšanu, nerunā valodā, ko aizdomās turētais saprot, lai viņu informētu, vai ja policijas darbiniekam nav nepieciešamo līdzekļu, lai to nodrošinātu, ka apcietināšana notiek ārpus policijas iecirkņa, policijas darbinieks informē izmeklētāju, kurš noorganizē aizdomās turētā informēšanu nekavējoties un katrā ziņā pirms izmeklēšanas sākšanas;
- ja aizdomās turētais nevar sazināties ar savu izvēlēto advokātu valodā, ko viņš saprot, pēc advokāta pieprasījuma nopratināšanā var piedalīties tulks vai cita persona, lai aizdomās turētā advokāts varētu sazināties ar aizdomās turēto viņam saprotamā valodā;
- turklāt, ja aizdomās turētais nevar sazināties ar ārstu viņam saprotamā valodā, medicīniskajā izmeklēšanā, ārstēšanā un turpmākās vizītēs var piedalīties tulks vai cita persona, lai aizdomās turētā ārsts varētu sazināties ar aizdomās turēto viņam saprotamā valodā;
- turklāt aizdomās turētajam ir tiesības saņemt visu būtisko dokumentu (apcietināšanas un/vai aizturēšanas rīkojuma, apsūdzības raksta, jebkura tiesvedībā izdota tiesas lēmuma un rīkojuma un jebkura cita dokumenta, ko par būtisku uzskata kompetentā iestāde) bezmaksas tulkošanas pakalpojumus. Konkrētos gadījumos var nodrošināt būtisko dokumentu mutisku tulkojumu un/vai mutisku kopsavilkumu.

ii. Kādas ir manas tiesības uz informāciju un piekļuvi lietas materiāliem?

Apcietināšanas un aizturēšanas gadījumā aizdomās turētajam vai viņa advokātam ir tiesības piekļūt būtiskajiem dokumentiem (apcietināšanas vai aizturēšanas rīkojuma kopijai, tā pieprasījuma un ar zvērestu apliecinātas liecības kopijai, uz kuru pamata izdots rīkojums), kas viņiem vajadzīgi, lai apstrīdētu aizdomās turētā apcietināšanas vai aizturēšanas likumīgumu. Ja lieta tiek ierosināta tiesā, aizdomās turētajam vai viņa advokātam ir tiesības piekļūt liecībām un dokumentiem, kas iegūti ar iztiesājamo noziedzīgo nodarījumu saistītās lietas izmeklēšanas laikā.

iii. Kādas ir manas tiesības piekļūt advokātam un panākt, lai trešā persona tiek informēta par manu situāciju?

Tiesības piekļūt advokātam

Aizdomās turētajiem ir tiesības konfidenciali sazināties ar advokātu. Advokāts ir neatkarīgs no policijas, kas var palīdzēt aizdomās turētajam sazināties ar advokātu.

Saskaņā ar tiesību aktiem aizdomās turētajiem ir arī šādas tiesības:

- tūlīt pēc apcietināšanas un bez nepamatotas kavēšanās viņiem ir tiesības telefoniski pašiem sazināties ar advokātu pēc viņu izvēles bez jebkādas citas personas klātbūtnes.

Viņiem ir tiesības piekļūt advokātam šādos laikos atkarībā no tā, kurš ir agrāks:

- a) pirms nopratināšanas policijā vai izmeklēšanas, ko veic jebkura cita kompetentā iestāde;
- b) savlaicīgi pirms nogādāšanas uz tiesu;
- c) kad policija vai jebkura kompetentā iestāde veic izmeklēšanu vai pierādījumu vākšanu;
- d) bez nepamatotas kavēšanās pēc brīvības atņemšanas.

- Piekļuve advokātam ietver tiesības:

- a) jebkurā laikā privāti tikties un sazināties ar pārstāvošo advokātu;
- b) pieprasīt, lai advokāts ir klāt un piedalās nopratināšanā, lai sniegtu skaidrojumus par procedūras norisi un konsultētu par procesuālajām tiesībām saistībā ar nopratināšanu;
- c) pieprasīt, lai advokāts ir klāt izmeklēšanas vai pierādījumu vākšanas laikā, ja aizdomās turētajam ir tiesības uz advokāta klātbūtni attiecīgās nopratināšanas laikā.

Policija ievēro konfidencialitāti, kas reglamentē saziņu starp aizdomās turēto un viņa advokātu tikšanās, sarakstes, telefonsarunu laikā un visā citā atļautajā saziņā starp aizdomās turētajiem un advokātu.

- Jebkurā gadījumā aizdomās turētajiem tūlīt pēc viņu apcietināšanas vai — ja viņi tiek apcietināti ārpus policijas iecirkņa — tūlīt pēc viņu ierašanās policijas iecirknī dara pieejamu visu to advokātu vārdu, uzvārdu un tālruna numuru sarakstu, kuri reģistrēti «profesijā praktizējošo advokātu reģistrā».
- Atrodoties policijas uzraudzībā, aizdomās turētajiem savas aizsardzības nolūkos ir tiesības jebkurā dienā un jebkurā laikā konfidenciali tikties ar savu advokātu aizturēšanas iestādē, kurā viņi tiek turēti, īpaši noteiktā vietā, kur viņus neredz un nedzird neviens policijas darbinieks, un tiesības saņemt no sava advokāta konfidencialus rakstiskus vai mutiskus norādījumus nopratināšanas laikā.
- Ja aizdomās turētie nevēlas, lai viņus pārstāv advokāts, viņi rakstiski informē personu, kura atbild par aizturēšanas iestādi, aizpildot attiecīgu veidlapu. Turklāt aizdomās turētos informē, ka atteikšanās no tiesībām piekļūt advokātam var ietekmēt viņu aizstāvības efektivitāti.
- Ja attiecīgā persona ir jaunāka par 18 gadiem, nopratināšana notiek tās advokāta klātbūtnē. Turklāt šādas personas vecākiem vai aizbildņiem ir tiesības būt klāt nopratināšanā ar personas advokātu.
- Ja attiecīgā persona garīgu traucējumu vai fiziskas invaliditātes dēļ nevar īstenot savas tiesības sazināties ar advokātu bez palīdzības, aizdomās turētajam ir tiesības īstenot minētās tiesības ar valsts medicīnas un/vai sociālo dienestu amatpersonas palīdzību un/vai šādas amatpersonas klātbūtnē, un aizdomās turētais šādas tiesības īsteno, tiklīdz tas ir iespējams pēc viņa apcietināšanas. Turklāt, ja aizdomās turētais garīgu traucējumu dēļ nesaprot savas tiesības, viņu nopratina viņa advokāta klātbūtnē.

Pagaidu atkāpšanās no tiesībām piekļūt advokātam

Pagaidu atkāpšanās no aizdomās turētā tiesībām piekļūt advokātam bez nepamatotas kavēšanās pēc viņa brīvības atņemšanas ir atļauta izņēmuma apstākļos un tikai pirmstiesas posmā, ja ģeogrāfiskās nošķirtības apsvērumu dēļ ir neiespējami garantēt tiesības piekļūt advokātam.

- Turklāt pagaidu atkāpšanās no aizdomās turētā tiesībām piekļūt advokātam var tikt atļauta izņēmuma apstākļos pirmstiesas posmā un ja to pamato lietas īpašie apstākļi sakarā ar vienu no šādiem sevišķi svarīgiem iemesliem:

- i) ir steidzami jānovērš būtiska nelabvēlīga ietekme uz personas dzīvību, brīvību vai fizisko integritāti;
- ii) ir steidzami vajadzīga tūlītēja policijas rīcība, lai novērstu kriminālprocesa būtisku apdraudējumu.

- Tomēr iepriekš minētās pagaidu atkāpes:

- i) ir samērīgas un nepārsniedz to, kas ir nepieciešams;
- ii) ir stingri ierobežotas laikā;
- ii) nav balstītas tikai uz iespējamā nodarījuma veidu vai smagumu un

iv) neskar tiesvedības vispārēji patieso raksturu.

- Ja aizdomās turētiem nav atļauts īstenot viņu tiesības attiecībā uz:

i) piekļuvi advokātam pēc viņu brīvības atņemšanas un bez nepamatotas kavēšanās;

ii) klātienes tikšanos un saziņu ar advokātu; un

iii) viņu advokāta klātbūtni nopratināšanas laikā un izmeklēšanas vai pierādījumu vākšanas laikā, viņi vai nu tad, kad viņi pirmo reizi ierodas tiesā, vai viņu lietas pirmās izskatīšanas dienā var lūgt tiesu izvērtēt iemeslus, kuru dēļ viņiem nav atļauts īstenot šādas tiesības.

Trešās personas informēšana par jūsu apcietināšanu vai aizturēšanu / jūsu konsulāta vai vēstniecības informēšana

Apcietināšanas vai aizturēšanas brīdī aizdomās turētais informē policiju par to, vai viņš vēlas pats telefoniski sazināties ar kādu, piemēram, ģimenes locekli vai darba devēju, lai informētu par aizturēšanu. Konkrētos gadījumos tiesības informēt citu personu par aizturēšanu var tikt īslaicīgi ierobežotas. Šādos gadījumos policija par to informē aizdomās turēto.

Ārvalstnieki informē policiju par to, vai viņi vēlas paši telefoniski sazināties ar savas valsts konsulāro pārstāvniecību vai vēstniecību. Turklāt viņi informē policiju par to, vai viņi vēlas sazināties ar savas valsts konsulārās pārstāvniecības vai vēstniecības amatpersonu. Šajā saistībā viņus informē, ka atteikšanās no tiesībām informēt konsulāro pārstāvniecību vai vēstniecību vai sazināties ar to var ietekmēt viņus personīgi.

Saskaņā ar tiesību aktiem viņiem ir arī šādas tiesības:

- viņiem ir tiesības bez nepamatotas kavēšanās tūlīt pēc viņu apcietināšanas un policijas darbinieka klātbūtnē pašiem telefoniski sazināties ar ģimenes locekli vai darba devēju, vai citu personu pēc viņu izvēles un, ja viņi ir jaunāki par 18 gadiem, ar savu vecāku vai aizbildni, lai informētu par apcietināšanu un darītu zināmu, kurā policijas iecirknī vai aizturēšanas iestādē viņi ir ievietoti vai tiks ievietoti;
- ja attiecīgā persona garīgu traucējumu vai fiziskas invaliditātes dēļ nevar īstenot savas tiesības sazināties ar minētajām personām, aizdomās turētajam ir tiesības īstenot minētās tiesības ar valsts medicīnas un/vai sociālo dienestu amatpersonas palīdzību un/vai šādas amatpersonas klātbūtnē, un aizdomās turētais šādas tiesības īsteno, tiklīdz tas ir iespējams pēc viņa apcietināšanas;
- ārvalstniekiem ir arī tiesības bez nepamatotas kavēšanās un tiklīdz tas ir iespējams pēc viņu apcietināšanas policijas darbinieka klātbūtnē pašiem telefoniski sazināties ar tās valsts konsulāro vai diplomātisko pārstāvniecību Kipras Republikā, kuras valstspiederīgie viņi ir, lai informētu par apcietināšanu vai aizturēšanu un darītu zināmu, kurā policijas iecirknī vai aizturēšanas iestādē viņi ir ievietoti vai tiks ievietoti. Ja Kipras Republikā nav attiecīgas konsulārās vai diplomātiskās pārstāvniecības, viņi var sazināties ar Kipras Republikas Pārvaldības un cilvēktiesību aizsardzības komisāru (ombudu). Ja viņi ir divu (2) vai vairāku valstu valstspiederīgie, viņi var izvēlēties konsulāro vai diplomātisko pārstāvniecību, ko viņi vēlas informēt par brīvības atņemšanu un ar ko viņi vēlas sazināties. Turklāt viņiem ir tiesības, ja viņi vēlas, sazināties, tikties, sarunāties un sarakstīties ar šādām iestādēm, kā arī noorganizēt, lai tās viņus pārstāv, ja iestādēm nav iebildumu šajā saistībā.
- Ja personas garīgu traucējumu dēļ tai ir acīmredzami neiespējami saprast — vai to ir neiespējami informēt —, ka tai ir iepriekš minētās tiesības attiecībā uz saziņu, vai pilnībā saprast savas tiesības īstenot minētās tiesības, policijas darbinieks informē Kipras Republikas konsulāro vai diplomātisko pārstāvniecību vai — attiecīgā gadījumā — Pārvaldības un cilvēktiesību aizsardzības komisāru (ombudu).
- Personu arī informē, ka atteikšanās no tās tiesībām informēt trešās personas, radniekus, darba devēju vai attiecīgās konsulārās iestādes un sazināties ar tām var ietekmēt to personīgi.
- Ja personas garīgu traucējumu dēļ tai ir acīmredzami neiespējami saprast — vai to ir neiespējami informēt —, ka tai ir tiesības attiecībā uz saziņu, vai pilnībā saprast savas tiesības īstenot minētās tiesības, policija tūlīt pēc apcietināšanas telefoniski sazinās ar apcietinātās personas radnieku, lai informētu par apcietināšanu un darītu zināmu, kurā policijas iecirknī vai aizturēšanas iestādē persona ir ievietota vai tiks ievietota.

Pagaidu atkāpšanās no tiesībām sazināties ar radniekiem / personu pēc jūsu izvēles / jūsu darba devēju

- Tiesības sazināties ar apcietinātās personas radniekiem vai personu pēc tās izvēles, vai darba devēju un tiesības informēt personas, kuras īsteno vecāku atbildību (ja attiecīgā persona ir jaunāka par 18 gadiem), nepiešķir tūlīt pēc apcietināšanas, ja to pamato lietas konkrētie apstākļi, sakarā ar vienu no šādiem sevišķi svarīgiem iemesliem:

a) ir steidzami jānovērš būtiska nelabvēlīga ietekme uz personas dzīvību, brīvību vai fizisko integritāti, vai

b) ir steidzami jānovērš situācija, kurā var rasties būtisks apdraudējums kriminālprocesam, un ar nosacījumu, ka atkāpe:

i) ir samērīga un nepārsniedz to, kas ir nepieciešams;

ii) ir stingri ierobežota laikā;

iii) nav balstīta tikai uz iespējamā nodarījuma veidu vai smagumu un

iv) neskar tiesvedības vispārēji patieso raksturu.

- Ja to pamato steidzama vajadzība vai līdzvērtīgas operatīvās prasības, apcietinātajai personai nepiešķir tiesības sazināties ar trešo personu (radniekiem, darba devēju vai personu pēc tās izvēles) tūlīt pēc tās apcietināšanas.
- Ja apcietinātajai personai nav atļauts īstenot savas tiesības
 - i) informēt radniekus, personu pēc tās izvēles vai darba devēju vai sazināties ar tiem,
 - ii) informēt personas, kuras īsteno vecāku atbildību, ja apcietinātā persona ir jaunāka par 18 gadiem, tā vai nu tad, kad tā pirmo reizi ierodas tiesā, vai tās lietas pirmās izskatīšanas dienā var lūgt tiesu izvērtēt iemeslus, kuru dēļ tai nav atļauts īstenot šādas tiesības.
- Ja attiecīgā persona ir jaunāka par 18 gadiem un ir piemērojamas minētās pagaidu atkāpes, policija bez nepamatotas kavēšanās informē sociālās labklājības dienestus, bērnu tiesību aizsardzības komisāru un jebkuru citu iestādi, kuras kompetencē ir bērnu aizsardzība un labklājība, par brīvības atņemšanu minētajai personai.

iv. Kādas ir manas tiesības uz juridisko palīdzību?

Ja attiecīgajai personai nav pietiekamu līdzekļu, lai īstenotu savas

tiesības piekļūt advokātam pirmstiesas posmā, tā var informēt par to par nopratināšanu atbildīgo policijas darbinieku pēc attiecīgas veidlapas parakstīšanas. Tad personai iesniedz sarakstu, kurā norādīti to advokātu vārdi, uzvārdi un tālruna numuri, kuri ir ieinteresēti savu pakalpojumu sniegšanā. Aizdomās turētais pārliecinās, ka viņam ir iesniegts minētais saraksts. Policijas darbinieks attiecīgi informē aizdomās turētā izvēlēto advokātu.

Ja aizdomās turētais vēlas, lai viņam sniedz bezmaksas advokāta pakalpojumus, viņš var iesniegt attiecīgu lūgumu tiesai tūlīt pēc viņa nogādāšanas tiesā, un tiesa izskata viņa lūgumu.

v. Svarīga informācija, kas jāzina

1. Nevainīguma prezumpcija

Personu, kura tiek turēta aizdomās vai ir apsūdzēta par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, uzskata par nevainīgu, kamēr tā nav atzīta par vainīgu saskaņā ar tiesību aktiem.

Tiesību princips, kas attiecas uz nevainīguma prezumpciju, ir piemērojams fiziskai personai kriminālprocesā no brīža, kad persona tiek turēta aizdomās vai tiek apsūdzēta par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, līdz tiesvedības noslēgšanai, pieņemot tiesas galīgo lēmumu.

2. Tiesības klusēt un tiesības neliecināt pret sevi

Kad personu nopratina policija vai citas kompetentās iestādes, tai nav pienākums atbildēt uz jautājumiem par iespējamo nodarījumu. Arī tad, kad personai pieprasa sniegt liecību vai atbildēt uz jautājumiem, tai

nav pienākums sniegt pierādījumus, uzrādīt dokumentus vai sniegt informāciju, kas var novest pie liecināšanas

pret sevi.

3. Pierādīšanas pienākums

Policija ir atbildīga par to pierādījumu vākšanu, uz kuru pamata saprātīgi neapšaubāmi tiek konstatēti izmeklējamie nodarījumi. Apsūdzētajām personām ir tiesības izklāstīt savu versiju par faktiem un sniegt liecību vai aizstāvības argumentu izklāstu, kas pieejams izmeklēšanas iestādēm, lai pamatotu savu versiju vai nevainīgumu.

vi. Kādi ir īpašie aizsardzības pasākumi attiecībā uz bērniem?

1. Kriminālatbildība

Personai, kura ir jaunāka par 14 gadiem, neiestājas kriminālatbildība par kādu darbību vai bezdarbību (154. nodaļa, 14. pants), un tādējādi to neapcietina. Šādai personai liek ierasties policijas iecirknī kopā ar tās vecākiem/aizbildņiem, ja tās klātbūtne tiek uzskatīta par nepieciešamu.

2. Apcietināšana

- Ja iespējams, izvairās apcietināt nepilngadīgu personu. Nepilngadīgā apcietināšana jāveic saskaņā ar tiesību aktiem tikai galējas nepieciešamības gadījumā un uz iespējami īsāko laiku.
- Ja tiek apcietināts nepilngadīgais, ievēro apcietināšanas procedūru (informācijas sniegšana, tiesas noteikumi, tiesību paziņojums utt.). Jāievēro, ka apcietināšanas laikā
- jāņem vērā bērna vecums, briedums un neaizsargātība.
- Turklāt ikvienam lēmumam par bērna apcietināšanu vajadzētu būt balstītam uz bērna interesēm.
- Bērni, kuri tiek apcietināti, būtu jāinformē par procedūrām, kas tiks veiktas, viņiem saprotamā veidā, ņemot vērā viņu vecumu un briedumu.
- Nelieto rokudzelžus, ja vien tas nav absolūti nepieciešams un ņemot vērā Policijas noteikumus 5/39 paredzētos nosacījumus.
- Policijas steka izmantošana ir atļauta tikai kā galējais līdzeklis un tikai atbilstoši nosacījumiem, kas paredzēti Policijas noteikumos 5/38.
- Personas pārmeklēšana būtu jāveic tā paša dzimuma policijas darbiniekam.

3. Juridiskā pārstāvība un citas tiesības

- Nepilngadīgā informēšana par tiesībām pašam telefoniski sazināties ar advokātu pēc viņa izvēles bez citas personas klātbūtnes;
- nepilngadīgā informēšana par viņa tiesībām saņemt juridisko palīdzību gadījumā, kad viņam nav pietiekamu līdzekļu;
- nepilngadīgā informēšana par tiesībām pašam policijas darbinieka klātbūtnē telefoniski sazināties ar saviem vecākiem/aizbildņiem un informēt viņus par apcietināšanu, kā arī darīt zināmu, kurā policijas iecirknī vai aizturēšanas iestādē viņš ir ievietots vai tiks ievietots.
- Vecākus/aizbildņus informē nekavējoties. Sazināšanos ar vecākiem/aizbildņiem, lai viņus informētu, var atlikt, un tā var notikt 12 stundu laikā pēc apcietināšanas, ja ir pamatotas aizdomas, ka piekļuves tiesību īstenošana tūlīt pēc apcietināšanas varētu
 - a) izraisīt ar nodarījuma noskaidrošanu saistīto pierādījumu iznīcināšanu vai slēpšanu, vai
 - b) traucēt citas personas apcietināšanai vai nopratināšanai saistībā ar nodarījumu vai izraisīt šādas personas bēgšanu, vai
 - c) izraisīt cita nodarījuma izdarīšanu vai jebkuras personas nāvi vai miesas bojājumu nodarīšanu viņai, vai
 - d) kaitēt interesēm, kas saistītas ar Kipras Republikas drošību vai konstitucionālo vai sabiedrisko kārtību, vai izraisīt iejaukšanos tiesas spriešanā.
- Policijas veikta nepilngadīgā vecāku/aizbildņu informēšana par apcietināšanu (papildinošā veidā) un paredzēto aizturēšanas iestādi. Izmeklēšanas materiālos izdarīts atbilstošs ieraksts.
- Ja tas tiek uzskatīts par nepieciešamu un ir nepilngadīgā interesēs, par apcietināšanu var informēt arī valsts sociālos dienestus.

4. Nopratināšana

- Izmeklētājs nedrīkst sākt nopratināšanu pirms šādas informācijas un/vai paziņojuma sniegšanas un pirms nepilngadīgais ir īstenojis prasītās piekļuves tiesības.
- Personas, kuras jaunākas par 18 gadiem, nopratina to advokāta klātbūtnē.

- Ja nopratinātā persona nerunā attiecīgajā valodā vai to nesaprot, tai ir tiesības saņemt tulka palīdzību.
- Nopratināšana vienmēr jāveic saskaņā ar tiesību aktu noteikumiem, tiesas noteikumiem un attiecīgajiem policijas noteikumiem (PR 3/3, PR 3/4, PR 5/18).
- Nepilngadīgos, kuri neatrodas aizturēšanā, nopratina — un liecības no viņiem iegūst — viņu vecāku vai aizbildņu klātbūtnē.
- Policijai būtu jānodrošina, ka nopratināšana tiek veikta tik drīz, cik vien iespējams, un katrā ziņā 24 stundu laikā, tāpēc principā nav vajadzības lūgt, lai tiesa izdod rīkojumu par ieslodzīšanu (bērnu tiesību aizsardzības komisāra 2014. gada 11. jūnija vēstule).

5. Nepilngadīgu skolēnu apcietināšana/nopratināšana/kriminālvajāšana

- Jāizvairās no nepilngadīgu skolēnu apcietināšanas un nopratināšanas skolas telpās. Tomēr, ja tas ir nepieciešams, policijas darbiniekiem jāierodas skolā civilā apģērbā un ar nemarķētu policijas transportlīdzekli.
 - Apcietināšana un nopratināšana jāveic skolas direktora — kuru attiecīgi informē iepriekš — klātbūtnē (PR 5/18, 6. punkta 3. apakšpunkts).
- Ja tiek uzsākta kriminālvajāšana pret nepilngadīgu skolēnu, komisāra palīga vietniekam (*Astinomikos Diefthintis*) jāinformē Izglītības un kultūras ministrija tikai tad, ja tas ir absolūti nepieciešams un ja viņš uzskata, ka šāda informēšana atbilst Kipras Republikas kriminālpolitikas vai korekcijas politikas vajadzībām, un, pats par sevi saprotams, ņemot vērā
 - nodarījuma veidu, ar nosacījumu, ka šādas darbības nolūks ir aizsargāt citus skolēnus / valsts sargus (*ethnofrouri*);
 - problēmas, kādas attiecīgajā brīdī pastāv Kipras sabiedrībā, un
 - katras lietas konkrētos apstākļus.
- Ir aizliegts izpaust skolas nosaukumu un/vai adresi, un/vai fotogrāfijas vai jebkādu citu informāciju, pēc kā var identificēt jaunieci, kurš ierodas Nepilngadīgo tiesā (*Dikastirio Anilikon*), izņemot ar tiesas atļauju.

6. Aizturēšanas nosacījumi

Papildus tiesībām, ko piešķir visiem ieslodzītajiem (Likums 163(I)/2005), aizturētajiem, kuri jaunāki par 18 gadiem, ir vēl arī turpmāk uzskaitītās tiesības saistībā ar viņu aizturēšanu.

- Nepilngadīgie uzturas atsevišķās kamerās nošķirti no citiem aizturētajiem. Būtu arī jānodrošina, ka nepilngadīgie netiekas koplietošanas telpās ar pieaugušajiem ieslodzītajiem.
- Nepilngadīgie, kuriem atņemta brīvība, jātur aizturēšanas iestādēs, kuras īpaši paredzētas šā vecuma personām, kurās ir pieejamas viņu vajadzībām atbilstošas aktivitātes un kurās strādā īpaši apmācītas personas. Šādām iestādēm jābūt pietiekami lielām, pietiekami izgaismotām un vēdinātām, pienācīgi mēbelētām un labi iekārtotām, un tajās jānodrošina atbilstoši vizuāli stimuli. Visbeidzot, nepilngadīgie kamerās var paturēt pietiekamu skaitu personīgo mantu (*CPT standarti*), ja vien tas nerada drošības apdraudējumus. Turklāt, sadarbojoties ar citiem dienestiem, nodrošina, ka bērni pavada laiku veselīgi (bērnu tiesību aizsardzības komisāra 2014. gada 7. novembra vēstule).
- Nepilngadīgā vecākiem vai aizbildņiem ir tiesības būt klāt nopratināšanas laikā kopā ar nepilngadīgā advokātu.
- Nepilngadīgā vecākiem vai aizbildņiem jābūt klāt ikvienā nepilngadīgā medicīniskajā izmeklēšanā, ārstēšanā un turpmākās vizītēs.
- Par aizturēšanas iestādi atbildīgajai personai jāinformē visi aizturētie un jebkurš viņu radnieks vai cita persona pēc viņu izvēles un — ja aizturētie ir jaunāki par 18 gadiem — viņu vecāki vai aizbildņi viņiem saprotamā valodā par to, ka viņiem ir tiesības tikties katru dienu uz laiku līdz kopumā vienai stundai atsevišķā aizturēšanas iestādes telpā policijas darbinieka klātbūtnē.

vii. Kādi ir īpašie aizsardzības pasākumi attiecībā uz neaizsargātiem aizdomās turētajiem?

Bērnus uzskata par neaizsargātām personām, un tāpēc aizsardzības pasākumi, kas minēti iepriekšējā punktā (vi) punktā), attiecas arī uz viņiem.

Apcietināto un aizturēto personu tiesību likuma (Likums 163(I)/2005) nozīmē «neaizsargāta persona» ir aizdomās turēta vai apsūdzēta persona, kura nespēj saprast kriminālprocesu vai efektīvi piedalīties kriminālprocesā sava vecuma, garīgā vai fiziskā stāvokļa vai invaliditātes dēļ.

Ja tiek apcietināta persona ar garīgiem traucējumiem vai fizisku invaliditāti, informāciju minētajai personai par tās tiesībām, kas izriet no Likuma 163(I)/2005, sniedz vienkāršā un saprotamā valodā, ņemot vērā šādas personas īpašās vajadzības.

Šādā gadījumā nodrošina pakalpojumus, ko sniedz persona, kura var paziņot attiecīgo informāciju apcietinātajai personai vai pārējām iesaistītajām personām tā, lai tās šādu informāciju saprastu, ņemot vērā to garīgos traucējumus vai invaliditāti.

Turklāt, ja tiek apcietināta persona, kura jebkādu garīgu traucējumu vai — attiecīgā gadījumā — fiziskas invaliditātes dēļ acīmredzami nespēj īstenot piekļuves tiesības, kas paredzētas tiesību aktos (Likumā 163(I)/2005), minētā persona ir tiesīga īstenot šādas tiesības ar valsts medicīnas un/vai sociālo dienestu amatpersonas palīdzību un/vai tās klātbūtnē, un šāda palīdzība jādara pieejama personai tūlīt pēc tās apcietināšanas un katrā ziņā tiklīdz tas kļūst iespējams.

D. Kādi ir juridiskie termiņi izmeklēšanas laikā?

Personu, kura apcietināta kā turēta aizdomās par nodarījuma izdarīšanu, 24 stundu laikā pēc tās apcietināšanas nogādā pie tiesneša, ja nopratināšana par nodarījumu, par kuru tā apcietināta, nav pabeigta. Šādas ierašanās pie tiesneša mērķis ir nodrošināt, lai policija varētu pieprasīt personas aizturēšanu uz noteiktu laikposmu, kas nedrīkst pārsniegt astoņas dienas vienā reizē un kopumā trīs mēnešus.

Pēc aizturēšanas rīkojuma darbības termiņa beigām un ja nopratināšana un izmeklēšana nav pabeigta, policijai ir iespējams iesniegt tiesā lūgumu pagarināt rīkojuma darbības termiņu vēl uz astoņām dienām, un pēc rīkojuma darbības termiņa pagarināšanas to var atkārtot ik pēc astoņām dienām uz maksimālo ieslodzījuma termiņu, kas kopumā nepārsniedz trīs mēnešus.

Parasti uzskata, ka nepieciešamu aizturēt aizdomās turamo, ja pastāv risks, ka atbrīvošanas gadījumā aizdomās turētais varētu ietekmēt lieciniekus vai iznīcināt pierādījumus. Policijai ir pienākums tiesai pietiekamā apmērā pierādīt, ka ir izpildīti nosacījumi aizturēšanas rīkojuma izdošanai.

E. Kādi ir pirmstiesas sagatavošanās pasākumi, tostarp alternatīvas pirmstiesas aizturēšanai un iespējas pārcelt personu uz mītnes valsti (Eiropas uzraudzības rīkojums)?

Tiesa, kam ir jurisdikcija attiecīgajā krimināllietā, var pēc saviem ieskatiem izdot rīkojumu par apsūdzētās personas aizturēšanu tiesas sēdē, kurā iztiesā tās lietu. Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 48. pantu (155. nodaļa) tās rajona tiesas pilnvaras, kurā notiek saīsinātā tiesvedība, ierobežo līdz maksimālajam laikposmam, kas ir astoņas dienas, katru reizi, kad lietas izskatīšana tiek atlikta. Turpretī šādu ierobežojumu nepiemēro Augstākās tiesas vai zvērināto tiesas pilnvarām izdot rīkojumu par apsūdzētā aizturēšanu viņa krimināllietas izskatīšanas tiesas sēdes laikā.

Likuma 157. panta 1. punkts (155. nodaļa) paredz, ka tiesa, kurai ir jurisdikcija attiecīgajā krimināllietā, var atļaut atbrīvošanu pret drošības naudu. Ja tiesa nolemj atbrīvot apsūdzēto, tai ir pilnvaras to darīt, paredzot īpašus nosacījumus un uzdodot apsūdzētajam parakstīt dokumentu par drošības naudu. Šīs tiesas pilnvaras ir Kriminālprocesa kodeksa 48. panta un 157. panta 1. punkta noteikumu apvienotais rezultāts.

Nosacījumi tiesas lēmuma par uzraudzības pasākumiem pārsūtīšanai

Kipras Republikas kompetentā iestāde var pārsūtīt tās izdoto lēmumu par uzraudzības pasākumiem tās dalībvalsts kompetentajai identifikācijas iestādei, kurā ir attiecīgās personas likumīgā un pastāvīgā dzīvesvieta, ja minētā persona pēc tam, kad tā ir informēta par attiecīgajiem pasākumiem, piekrīt atgriezties minētajā dalībvalstī.

Kipras Republikas kompetentā iestāde, kas izdevusi lēmumu, pēc attiecīgās personas lūguma var pārsūtīt lēmumu par uzraudzības pasākumiem tās

dalībvalsts kompetentajai iestādei, kurā ir personas likumīgā

un pastāvīgā dzīvesvieta, ar nosacījumu, ka tās dalībvalsts kompetentā iestāde, kurā personai nav likumīgās un

pastāvīgās dzīvesvietas,

piekrīt šādai pārsūtīšanai.

Kipras Republikas kompetentā identifikācijas iestāde piekrīt pārsūtīt lēmumu par uzraudzības pasākumiem attiecībā uz personu, kuras likumīgā un pastāvīgā dzīvesvieta nav Kipras Republikā, tikai tad, ja

minētā persona ir atradusies tās teritorijā vismaz trīs (3) mēnešus.

Kompetentā lēmuma izdevēja iestāde Kipras Republikā ir zvērināto tiesa vai rajona tiesa, kurai ir jurisdikcija attiecīgajā krimināllietā un jurisdikcija attiecībā uz konkrēto nodarījumu vai kura izdevusi lēmumu par uzraudzības pasākumiem.

Kompetentā identifikācijas iestāde Kipras Republikā attiecībā uz citas dalībvalsts lēmumiem par uzraudzības pasākumiem ir:

a) rajona tiesa (*Eparchiako Dikastirio*) ar teritoriālo jurisdikciju teritorijā, kurā dzīvo persona, attiecībā uz kuru cita dalībvalsts izdevusi lēmumu par uzraudzības pasākumiem;

b) Nikosijas Rajona tiesa (*Eparchiako Dikastirio Lefkosias*), ja attiecīgās personas dzīvesvieta nav zināma vai ja attiecīgā persona nedzīvo Kipras Republikā.

■ Lapa atjaunināta: 02/03/2022

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.